

Sławomir Szczyrba

Ksiądz profesor Szczepan Witold Ślaga (1934–1995) : badacz i teoretyk początków życia

Łódzkie Studia Teologiczne 6, 3-10

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KSIĄDZ PROFESOR SZCZEPAN WITOLD ŚLAGA (1934–1995) BADACZ I TEORETYK POCZĄTKÓW ŻYCIA

Łódzkie Studia Teologiczne
1997, 6

KS. SŁAWOMIR SZCZYRBA

RYS BIOGRAFICZNY KS. PROF. DRA HAB. SZCZEPANA WITOLDA ŚLAGI*

Ksiądz SZCZEPAN W. ŚLAGA, profesor zwyczajny Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie i wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi urodził się 26 grudnia 1934 r. w Łukowicy (pow. Limanowa, woj. nowosądeckie). Wywodził się z rodziny chłopskiej. Rodzice: Jan i Kunegunda z domu Dziedzic, gospodarowali na niewielkim kawałku ziemi w Łukowicy. Ojciec przejawiał zainteresowania zegarmistrzowskie i w pewnym zakresie (bardziej jako hobbysta) amatorsko, ale z dużym powodzeniem, „trudnił się” naprawą zegarów. Przyszły kapłan i uczony był najmłodszym z pięciorga ich dzieci, czwartym synem. To on – jak czas pokazał – odziedziczył po ojcu – jako hobby – zainteresowania i umiejętności zegarmistrzowskie. Mieszkanie Księdza Profesora zawsze zdobiła kolekcja różnych, starych i nowych, nierzadko osobiście uzdrowionych przezeń zegarów, które z wielką starannością i pieczołowitością systematycznie nakręcał.

Poza Szczepanem w rodzinie Ślagów było jeszcze trzech synów: Andrzej (ur. 1926), Piotr (ur. 1930), Józef (1932–1985) i córka Maria (ur. 1933). Status materialny – jakby nie patrzeć – licznej rodziny był w tamtych czasach mniej niż skromny. Z pewną pomocą rodzinie Ślagów wyszło małżeństwo: Franciszek i Stefania Frączkowie mieszkający w Limanowej, którzy mieli dwójkę własnych dzieci. Zakład krawiecki prowadzony przez Franciszka Frączka pozwalał jego rodzinie na godziwe utrzymanie i spieszanie z pomocą innym. W 1946 r. brat, Piotr, zamieszkał w Limanowej u rodziny Frączków i podjął naukę krawiectwa (w przyszłości poślubi córkę Frączków). W rok później (w 1947 r.) do Piotra dołączył Szczepan, aby w Limanowej kontynuować swoją edukację rozpoczętą w Polskiej Czeroklasowej Szkole Powszechnej i Publicznej Szkole Powszechnej w Łukowicy. W następnym roku (1948) do braci dołączyła jeszcze siostra, Maria. W ten oto sposób trójka ro-

* Jest to skrócona i przeredagowana wersja mojego szkicu *Kapłan – Uczony – Pedagog. Szczepan Witold Ślaga (1934–1995)*, opublikowanego w „Ruchu Filozoficznym”, T. 59 (1996) nr 4, s. 481–491.

dzeństwa, przy pomocy rodziny Frączków i rodziców, którzy z dwoma synami pozostali w rodzinnej wiosce, próbowała sobie radzić „samodzielnie” w życiu.

Lata szkolne Szczepan Ślaga spędził, uczęszczając najpierw do wspomnianych już: Polskiej Czeroklasowej Szkoły Powszechnej w Łukowicy (1940–1944), Publicznej Szkoły Powszechnej stopnia II im. Klemensa Janickiego w Łukowicy (od 1944 r. do roku szkolnego 1946/47), gdzie skończył siódmą klasę. Ósmą klasę (w roku szkolnym 1947/48) skończył w Publicznej Szkole Powszechnej stopnia III w Limanowej, by dziewiątą klasę kontynuować w Prywatnej Szkole Ogólnokształcącej Stopnia Licealnego (obecnie I Liceum Ogólnokształcące im. W. Orkana) w Limanowej (1948/49)¹. Egzamin maturalny złożył w tym liceum w 1951 r.

Zaraz po maturze rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi². Pięcioletnie wówczas studia w Seminarium Duchownym zakończył w 1956 r. W oczekiwaniu na święcenia kapłańskie³, których udzielił mu w dzień jego urodzin i zarazem imienin (w uroczystość św. Szczepana) 26 grudnia 1957 r. ówczesny Ordynariusz Łódzki biskup Michał Klepacz, rozpoczął studia specjalistyczne na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Studia magisterskie odbył w latach 1956–1961. W 1961 r. uzyskał na podstawie pracy *Zagadnienie odrębności żywej materii na przykładzie wirusów*, przygotowanej pod kierunkiem ks. prof. Włodzimierza Sedlaka, dyplom magistra filozofii w zakresie filozofii przyrody. W tym czasie nawiązał bliższą znajomość i współpracę z ks. prof. Kazimierzem Kłósakiem⁴. Pod jego kierunkiem rozpoczął studia doktoranckie, które w 1965 r. zwieńczył obroną rozprawy doktorskiej nt. *Abiogeneza wobec badań nad wirusami*. Od strony formalnej promotorem rozprawy był ks. prof. dr hab. Stanisław Adamczyk. Faktycznym promotorem rozprawy ks. Ślaga i jej recenzentem (obok doc. Teresy Rylskiej) był ks. prof. dr hab. Kazimierz Kłósak⁵, który pozostał Mistrzem i opiekunem w dalszych etapach pracy naukowej ks. Szczepana. To również dzięki ks. Kłósakowi związał się na dobre z Akademią Teologii Katolickiej w Warszawie⁶.

¹ W 1961 r., na podstawie ustawy: *O rozwoju systemu oświaty i wychowania* z 15 lipca 1961 r., szkoła stała się samodzielną jednostką o nazwie „Liceum Ogólnokształcące w Limanowej”. W 1967 r. liceum otrzymało imię W. Orkana. Zob. *50 lat I Liceum Ogólnokształcącego im. W. Orkana w Limanowej*, oprac. zb., Limanowa 1995.

² Do Łodzi trafił w konsekwencji odmowy przyjęcia go do Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Odmowę uzasadniono nadmierną liczbą kandydatów.

³ Z uwagi na brak kanonicznego wieku 23 lat do ważnego przyjęcia święceń kapłańskich.

⁴ Zob. Sz. W. Ślaga, *Kierunki pracy naukowej i organizacyjno-dydaktycznej księdza profesora Kazimierza Kłósaka*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 15 (1979) 1, s. 11.

⁵ Wiązało się to z pewnym statusem ks. K. Kłósaka w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Ks. Kłósak nie był pracownikiem etatowym, prowadził zajęcia zleczone. Dopiero od roku akad. 1964/65 zatrudniony został w charakterze profesora nadzwyczajnego. Zob. Sz. W. Ślaga, art. cyt., s. 11.

⁶ Po ustaniu trudności zewnętrznych, związanych z uregulowaniem statusu prawno-kościelnego ATK, ks. K. Kłósak pismem Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z 29 września 1964 r. zostaje powołany na stanowisko profesora nadzwyczajnego na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK. 1 paź-

Publikowanie swoich prac naukowych rozpoczął ks. Ślaga w 1962 r. od ogłoszenia drukiem kilku recenzji, artykułu *Koncepcja czasu biologicznego* („Zeszyty Naukowe KUL” 6 (1963) nr 1, s. 61–77) oraz skrótu pracy magisterskiej pt. *Odrębność żywej materii na przykładzie wirusów* („Roczniki Filozoficzne” 11 (1963) z. 3, s. 87–108). Jeszcze przed obroną pracy doktorskiej wydrukował pewien jej fragment zatytułowany *Podstawowe założenia i wartość teorii abiogenezy* („Roczniki Filozoficzne” 12 (1964) z. 3, 79–86). Zainteresowany problemem roli i miejsca wirusów w procesie abiogenezy, już w trakcie przygotowania pracy doktorskiej nawiązał kontakt listowy z wirusologiem i enzymologiem japońskim, prof. Kazuo Yamafujim z Agricultural Chemistry Institute Kyushu University w Fukuoka, a przez niego z prof. Hideo Moriyamą z Shoan Hygiene Institute w Kamakura. Zaowocował ten kontakt blisko dwuletnią twórczą wymianą poglądów. Jej rezultatem był artykuł *Japońskie doświadczenia nad wirusami a problem pochodzenia życia* („Zeszyty Naukowe KUL” 8 (1965) nr 1, s. 37–49) oraz recenzja książki K. Yamafujiego, *Nutritional factors in virus formation* (Londyn 1964) („Studia Philosophiae Christianae” 1 (1965) nr 1, s. 274–279). Doceniając wartość naukową japońskich doświadczeń nad wirusami żółtaczkii jedwabników, dokonał odmiennej interpretacji tych badań. Przyjął, że tzw. sztuczna produkcja wirusów, a w konsekwencji – jak to interpretowali niektórzy badacze – sztuczne wytworzenie życia, jest jedynie „provokacją” przez działanie czynników chemicznych istniejącego w stanie utajonym i niemożliwego do wykrycia w organizmie gąsienic jedwabników wirusa żółtaczkii. Starał się dowieść tezy, iż doświadczenia te nie potwierdzają przyrodniczej idei abiogenezy, skoro wirus ten nie wykazuje cechy autonomicznego życia i nie powstaje z elementów martwych. Komunikując swoje stanowisko profesorom Yamafujii i Moriyamie, otrzymał potwierdzenie swojej tezy⁷.

Problematyka istoty życia, pochodzenia życia oraz filozoficzno-przyrodnicze zagadnienie ewolucjonizmu będą stanowiły podstawowy wyznacznik zainteresowań ks. prof. Ślaga. Badania Księdza Profesora skierowały się ku filozofii ożywo-nej, filozofii biologii – w szczególności metodologicznych i filozoficznych zagad-

dziennika 1964 r. obejmuje kierownictwo zarówno katedry, jak i zakładu filozofii przyrody, a wkrótce także obowiązki dziekana Wydziału. Zob. Sz. W. Ślaga, art. cyt., s. 11. Te zmiany, jak i wcześniej wspomniane (przypis 5) nieuregulowany status na KUL-u, możemy wnosić, złożyły się na to, iż promotorem doktoratu ks. Ślaga – pod względem formalnym – musiał być ktoś inny. Ks. Kłósak, organizując katedrę i zakład filozofii przyrody, wkrótce „ściągnął” do swego zespołu młodego, nowego doktora. W roku akademickim 1965/66 prowadził zajęcia zleczone, by już w następnym roku objąć stanowisko adiunkta. Zob. Sz. W. Ślaga, *Specjalizacja filozofii przyrody*, w: *XX lat Akademii Teologii Katolickiej. Księga Pamiątkowa 1954–1974*, Warszawa 1976, s. 333.

⁷ Prof. Yamafujii w liście z 29 sierpnia 1964 roku pisał m.in.: „Dear Dr. Slaga... The interpretation as to whether polyhedral virus in silkworms is living or not, is, I think, the problem of the definition of Life. As a chemist, I believe that the poly-hedral crystal in the test-tube is non-living. From our experimental results, I have concluded that the polyhedrosis virus originates in the chromosome of cell”. Prof. Moriyama w liście z 25 stycznia 1965 r. pisał m.in.: „... Some viruses may seem to be produced de novo the latent forms are activated by a provocation. The virus of Dr. Yamafuji may be regarded as such...”.

nień biologii, problematyce filozoficznej ewolucjonizmu, problemom całościowości, systemowości i organizacji życia, antropologii filozoficznej, wybranym zagadnieniom filozofii marksistowskiej⁸. Ważne miejsce w dorobku naukowym Księdza Profesora stanowiły także kwestie naukoznawstwa i ogólnej metodologii nauk oraz refleksje światopoglądowe. Uczestniczył aktywnie we wszystkich sympozjach organizowanych przez ATK i KUL, antropologicznych, teilhardowskich, w spotkaniach naukowych filozofów przyrody⁹. W latach 1969–1972 brał udział w seminarium metodologii współczesnej biologii Grupy Problemowej Filozoficznych Zagadnień Biologii, prowadzonych przez prof. Cz. Nowińskiego w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN. Od 1969 r. uczestniczył w seminariach etologicznych Zakładu Neurofizjologii w Instytucie Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN, gdzie dał się poznać jako dociekliwy, rzetelny i kompetentny badacz. Owe opinie o osiągnięciach badawczych młodego, wielce obiecującego naukowca, okażą się bardzo znaczące w dalszych etapach naukowej kariery ks. Ślęgi.

27 maja 1974 r. otrzymał ks. Ślęga prywatny list (wysłany z Krakowa) od ks. K. Kłósaka. Pod koniec listu czytamy słowa: „Przypuszczam, że Ksiądz Doktor nie protestuje, żeby Go habilitować na podstawie całokształtu twórczości ze szczególnym uwzględnieniem prac dotyczących aktualnych aspektów zagadnienia biogenezy. Ks. Prodziekan już zapewne o tym mówił. Łączę wyrazy głębokiego szacunku i serdeczne pozdrowienia. Ks. K. Kłósak”¹⁰. Myślę, że zakończenie listu bardzo wiele mówi. Potwierdza niedwuznacznie wysoką ocenę dotychczasowych dokonań, które zwracały uwagę również innych¹¹.

⁸ Zob. Sz. W. Ślęga, *Specjalizacja filozofii...*, s. 351–355. Autor dokonuje tu m.in. pierwszego zestawienia własnych prac.

⁹ Zob. Sz. W. Ślęga, *Sprawozdanie z III Sympozjum Filozofii Przyrody w Bardo Śl. 1966*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 3 (1967) nr 1, s. 380–381; t e n ż e, *Profesor Bolesław Gawecki (Zarys życia, działalności naukowej i poglądów z okazji Jubileuszu 50-lecia pracy naukowej)*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 4 (1968) nr 1, s. 5–22; t e n ż e, *Świadomość ludzka według Teilharda de Chardin*, w: *W nurcie zagadnień posoborowych*, t. 2, pod red. B. Bejze, Warszawa 1968, 79–95; tenże, *Głos nt. nowego ujęcia antropologii filozoficznej*, w: *W nurcie zagadnień posoborowych*, t.2, pod red. B. Bejze, Warszawa 1968, s. 71–73. To samo w: „*Studia Philosophiae Christianae*” 5 (1969) nr 1, s. 49–5; t e n ż e, *Sprawozdanie z sympozjum na temat przedmiotu filozofii przyrody*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 6 (1970) nr 1, s. 300–302; tenże, *Sprawozdanie z sympozjum na KUL nt. ewolucji układów fizycznych i biologicznych*, „*Studia Philosophiae Christianae*”, 8 (1972) nr 1, s. 285–287; t e n ż e, *Sprawozdanie z sympozjum antropologicznego ATK 10.4.1972 r.*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 9 (1973) nr 1, s. 293–306; t e n ż e, *Ewolucjonizm – kreacjonizm a panspermia*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 20 (1984) nr 2, s. 111–127.

¹⁰ List od ks. K. Kłósaka, jak i pozostała zachowana prywatna korespondencja, dokumenty w postaci korespondencji urzędowej, nominacje, prośby o recenzje, recenzje wraz ze świadectwami szkolnymi i dyplomami itp., dotarły do rąk moich, stąd mój wgląd i jego rezultat w postaci niniejszego opracowania. Jest to prywatne archiwum ks. Sz. W. Ślęgi, które zostanie skatalogowane i zdeponowane w Archiwum Archidiecezji Łódzkiej. Informacjami służyli mi również: Piotr Ślęga i ks. Andrzej Wilczek.

¹¹ Wśród owych innych byli m.in. prof. W. Kunicki-Goldfinger, znawca mikrobiologii, profesor Uniwersytetu Warszawskiego; ks. prof. Włodzimierz Sedlak – obydwaj późniejsi recenzenci dorobku naukowego ks. Ślęgi do tytułu profesora nadzwyczajnego.

11 listopada 1974 r. na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dra Szczepana W. Ślęgi, adiunkta w Katedrze Filozofii Przyrody tegoż Wydziału. W kolokwium wzięło udział 15 samodzielnych pracowników naukowych, w tym 7 pracowników Wydziału i 8 zaproszonych (z PAN, KUL oraz pozostałych wydziałów ATK). Podstawą habilitacji był całokształt ogłoszonych drukiem rozpraw z pogranicza biologii teoretycznej, filozofii biologii i filozofii przyrody ożywionej (około 60 pozycji), ze szczególnym uwzględnieniem oryginalnego wkładu w badania nad: *Przyrodniczo-filozoficzną problematyką istoty, pochodzenia i ewolucji życia*. Rada Wydziału jednogłośnie przyjęła kolokwium habilitacyjne i nadała ks. Ślędze stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie filozofii przyrody, wystąpiła nadto z wnioskiem o powierzenie ks. Ślędze stanowiska docenta w Katedrze Filozofii Przyrody. Uchwała Rady Wydziału została zatwierdzona przez Centralną Komisję do Spraw Kadr Naukowych przy Prezesie Rady Ministrów pismem z 26 maja 1975 r.¹²

Za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych dwukrotnie otrzymał nagrodę indywidualną III stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki: w 1977 i w 1980 r.

Od 1981 r., po śmierci ks. prof. Kłósaka, kierował Katedrą Filozofii Przyrody i objął obowiązki redaktora naczelnego półrocznika „*Studia Philosophiae Christianae*” oraz został (z ks. prof. M. Lubańskim) współredaktorem serii *Z zagadnień filozofii przyrodoznawstwa i filozofii przyrody*¹³. Równocześnie (od 1965 r.) prowadził zajęcia dydaktyczne ze wstępu do filozofii, metodyki pracy naukowej i filozofii przyrody w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi.

12 lipca 1982 r., na wniosek Rady Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK (19 grudnia 1980 r.), uchwałą Rady Państwa (nr 57/82) ks. Sz. Ślęga został nadany tytuł profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych, 1 sierpnia otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego w ATK¹⁴.

Przez dwie kadencje, w latach 1984–1990, pełnił urząd prodziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK.

W kolejnych latach (1986, 1987, 1988, 1989) otrzymał Nagrody Rektora ATK (kolejnych Rektorów: ks. prof. dra hab. R. Sobańskiego i ks. prof. dra hab. H. Jurosa). W uzasadnieniu nagród widniało – za działalność organizacyjną na rzecz uczelni i pracę wychowawczą.

Dzięki sile swego intelektu i charakteru, niezależności w wyrażaniu swoich poglądów i odwadze w wypowiedaniu własnego stanowiska, wielkiemu wyczule-

¹² Pismo Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych o numerze BCKK-I-H-554/75 podpisał Zastępca Przewodniczącego Komisji prof. dr Bolesław Dubnicki. Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, prof. dr hab. inż. S. Kaliski, pismem z 1 lutego 1977 r. (Sygn. DKZ. III-1904/117/77), powołał ks. Ślęgę na stanowisko docenta w ATK.

¹³ Ukazało się drukiem 14 tomów (1994).

¹⁴ Zob. Pismo Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki – Warszawa, 30 lipca 1982 r.: DKZ, III-1902/2/81/82.

niu na sprawiedliwość i uczciwość w prezentowaniu osiągnięć innych, umiał – podobnie jak jego Mistrz ks. Klósak¹⁵, w czym stanowił jego doskonale podobieństwo – nie tylko kierować swoim życiem osobistym i pracą naukową, lecz także – jako pedagog, uczony i kapłan – wpływać odpowiedzialnie i z niezwykłą życzliwością na rozwój intelektualny i moralny swych wychowanków, nowych adeptów filozofii¹⁶. Podobny wpływ wywierał na swoich współpracowników i członków rodziny. Dla tych ostatnich, ale nie tylko dla nich wyłącznie, stanowił niekwestionowany autorytet moralny. Ksiądz Szczepan Ślaga był zaprzeczeniem uczzonego odludka, który poza książką i pracą nad kolejnymi rozprawami nie widzi niczego więcej. Nie tylko wiele czasu poświęcał swoim uczniom i przyjaciółom zarazem. Był także człowiekiem bardzo rodzinnym. Cenił sobie przebywanie z bliskimi. Żył w żywiole spotkań z innymi. Potrafił umiejętnie harmonizować „mędrca szkiełko i oko” i zdumione spojrzenie dziecka. Zachował zdolność analitycznego poznawania i kontemplacji. Może to stanowiło sekret Jego wrażliwości na wszelkie przejawy życia przyrody i pasji naukowego zgłębiania jej tajemnic. Żył i interesował się życiem¹⁷. Tylko czasami ubolewał nad tym, że mógłby znacznie więcej pisać, że „traci” nieraz nazbyt łatwo czas, że inni są bardziej wydajni, twórczy, mogą poszczycić się większym dorobkiem naukowym¹⁸.

Ksiądz Ślaga oddany był całym sercem Akademii, Wydziałowi Filozofii Chrześcijańskiej. Zależało mu na tym, aby rósł naukowy prestiż uczelni, by pracownicy Wydziału i absolwenci mogli szczycić się cenionymi, również gdzie indziej, osiągnięciami. Od 1981 r., powołany przez Senat ATK, przez kolejne kadencje, uczestniczył – jako bez mała stały członek – w pracach Senackiej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Pracowników Nauki oraz Senackiej Komisji ds. Wydawniczych. W nie mniejszym stopniu zatroskany był kształceniem studentów Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi i przyszłych kadr naukowych na potrzeby tej uczelni i Kościoła łódzkiego. Ksiądz Sz. Ślaga był zawsze jednym z najbardziej zaangażowanych uczestników posiedzeń Rady Pedagogicznej Profesorów w naszym Seminarium.

W roku akademickim 1982/83 (od 1 X 1982 do 30 VI 1983 r.) przebywał na stypendium naukowym w Belgii, na Katolickim Uniwersytecie w Louvain-la-Neuve, gdzie prowadził badania i przygotowywał rozprawę nt. *Roli badań meteo-*

¹⁵ Por. Sz. W. Ślaga, *Szkic do portretu Kazimierza Klósaka*, „Studia Philosophiae Christianae” 28 (1992) 2, s. 15–26.

¹⁶ Od 1975 r. był kuratorem Koła Naukowego Studentów Filozofii Przyrody.

¹⁷ Por. S. Szczyrba, *Był między nami ... odszedł. Śp. Ks. Prof. dr hab. Szczepan W. Ślaga (1934–1995)*, „Studia Philosophiae Christianae” 33 (1996) 1, s. 253–256.

¹⁸ Dorobek ks. Ślagi nie jest mały. Zawiera ostatecznie blisko dwieście prac. Pierwsze zestawienie dorobku zawierał *Autobiogram*, wydrukowany w „Ruchu Filozoficznym” (T. 45 (1988) nr 3, s. 299–304). Uzupełnione zestawienie prac znajdujemy w „Łódzkich Studiach Teologicznych” (1, 1992, s. 137–144). W „Studia Philosophiae Christianae” [33 (1996) 1, s. 26–35], dedykowanych ks. Sz. Ślądze na okoliczność jego Jubileuszu 30-lecia pracy naukowo-dydaktycznej w ATK, zostało zamieszczone pełne zestawienie prac.

rytycznych w wyjaśnianiu genezy życia, analizował modele abiogenezy (m.in. Quastlera, Foxa, Eigena-Schustera), prowadził badania z zakresu filozofii teorii ewolucji pod kierunkiem (i wspólnie z nim) prof. Jean Ladrière'a¹⁹.

9–12 listopada 1987 r. uczestniczył w obradach V Zjazdu Filozofii Polskiej w Krakowie, świadomie odmawiając jednak oficjalnego wystąpienia²⁰.

W roku następnym, od 1 do 15 kwietnia 1988 r., przebywał w celach naukowych w Jugosławii. Brał tam czynny udział w międzynarodowej konferencji poświęconej filozofii nauki, zorganizowanej przez Inter-University Centre w Dubrowniku. Wygłosił tam referat nt. *Explanation in Science, Philosophy of Biology*²¹.

W 1989 r. wziął udział w *The Sixth ISSOL Meeting and The Ninth International Conference on the Origin of Life* w Pradze (3–8 lipca 1989 r.), z referatem nt. *Premises of global-system approach to evolutionary protobiogenesis*²².

27 grudnia 1986 r. biskup łódzki Władysław Ziółek mianował Księdza Profesora – Kanonikiem Honorowym Kapituły Katedralnej Łódzkiej²³. Kilka lat później – dzięki rekomendacji Biskupa Łódzkiego – zostanie mianowany przez Ojca Świętego Jana Pawła II – Kapelanem Jego Świątobliwości (prałatem)²⁴.

10 października 1990 r. Prezydent RP Lech Wałęsa odznaczył ks. Ślagę Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski²⁵.

¹⁹ Na zakończenie pobytu w Belgii (4–10 lipca 1983 r.) uczestniczy w Summer School on Chemical Evolution and the Origin of Life w Stevensbeek w Holandii.

²⁰ Ks. Ślaga uczynił to w liście do Komitetu Organizacyjnego V Zjazdu Filozofii Polskiej z 13 lutego 1987 r. Czytamy m.in.: „Wystąpienia nie przewiduję. Proszę o ewentualne przydzielenie mnie do sekcji zajmującej się tematem »Filozofia a nauki przyrodnicze«. Informacje o własnych pracach badawczych oraz współpracowników prowadzonej przeze mnie Katedry Filozofii Przyrody przesyłam do Prof. Cackowskiego do Lublina”. Swoje uwagi do referatu o stanie i perspektywach rozwoju filozofii polskiej przesłał do prof. Z. Cackowskiego w liście z 13 lutego 1987 r. Informacja ta jest ważna choćby z tego względu, że zupełnie inaczej ks. prof. Ślaga podszedł do propozycji objęcia funkcji przewodniczącego Sekcji Filozofii Życia i Biologii, przedłożonej mu przez Komitet Organizacyjny VI Zjazdu Filozofii Polskiej w Toruniu (5–9 września 1995), w którym jednak z powodu postępującej choroby i konieczności wyczerpującego leczenia ostatecznie nie wziął udziału. Nie wygłosił też zgłoszonego referatu nt. *Ernst Mayra koncepcja biofilozofii*. Zob. *VI Polski Zjazd Filozoficzny: Toruń, 5–9 września 1995. Program*, Toruń 1995, s. 14, 65, 67. Z tych samych powodów nie doszedł do skutku jego udział w X Międzynarodowym Kongresie Logiki, Metodologii i Filozofii Nauki, który odbył się 19–25 sierpnia 1995 r. we Florencji. Przygotowany przezeń referat nt. *Antagonistic Interpretations of the Nature and Origin of Life*, został wydrukowany w materiałach kongresowych.

²¹ Zob. Sz. W. Ślaga, *What the Philosophy of Biology is and should be?*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 25 (1989) 2, s. 155–176.

²² Zob. Sz. W. Ślaga, *Założenia globalno-systemowego badania protobiogenezy*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 26 (1990) 2, s. 161–163. Jest to wersja polska autoreferatu.

²³ Dekret z 27 grudnia 1986 r. L.dz. 1834/86.

²⁴ 17 listopada 1991 r.

²⁵ Legitymacja Nr 1080-90-43.

1 czerwca 1992 r., na wniosek Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Naukowego KUL, został powołany przez Walne Zebranie tegoż Towarzystwa na członka korespondenta Wydziału Filozoficznego.

1 czerwca 1993 r. minister edukacji narodowej mianuje ks. Ślągę na stanowisko profesora zwyczajnego w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie²⁶.

W 1995 r. minęła okrągła, 30. rocznica pracy naukowo-dydaktycznej Księdza Profesora Śługi w Akademii Teologii Katolickiej i w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi. 29 listopada 1995 r. mieliśmy okazję uczestniczyć w Konferencji Naukowej nt. *Wokół ewolucji i początków życia na ziemi* zorganizowanej przez Wydział Filozofii Chrześcijańskiej ATK. Głównym pomysłodawcą i architektem tego naukowego wydarzenia, wdzięcznie wspominanego do końca swoich dni przez Ks. Profesora Szczepana Ślągę, był jego najbliższy uczeń i przyjaciel ks. prof. dr hab. Kazimierz Kłoskowski – prodziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK. Konferencja została zorganizowana dla uczczenia wielkich zasług Księdza Szczepana dla rozwoju specjalizacji filozofii przyrody ożywionej w ATK, w której miał on najbardziej liczące się osiągnięcia naukowe. Konferencja zgromadziła wybitnych naukowców, członków Polskiej Akademii Nauk, przedstawicieli wielu środowisk naukowych z całej Polski. Z referatami wystąpili m.in. prof. dr hab. Leszek Kuźnicki, prezes PAN; prof. dr hab. Adam Łomnicki z Uniwersytetu Jagiellońskiego; prezes Komitetu Biologii Teoretycznej PAN. Uroczyste odczyty wygłosili również: bp prof. dr hab. Józef Życiński i ks. prof. dr hab. Michał Heller (obydwaj z PAT – Kraków), ks. prof. dr hab. M. Lubański (ATK). Ciężko chory Jubilat zaszczylił konferencję swoją obecnością, zniósł dobrze wszelkie trudy i niedogodności. Wielce wzruszony dziękował swoim przyjaciołom, a nade wszystko dostojnym gościom. Nie myślał o sobie. Z wdzięcznością przyjmował dar obecności. Umiał cieszyć się życiem, którego istotę do końca zgłębiał i smakował, jak rzadko kto.

W trzy tygodnie po tej podniosłej uroczystości – 16 grudnia 1995 r. Ksiądz Profesor odszedł do Pana Życia. Uroczystości pogrzebowe śp. ks. Szczepana Śługi odbyły się w Łodzi i w Limanowej. Zgodnie ze swoją wolą został – pogrzebany w Limanowej – w swojej „małej ojczyźnie”.

²⁶ Pismo z 1 czerwca 1993 r. (Sygn. DNS-II-107/93), podpisane przez prof. dra hab. inż. Zdobyśława Flisowskiego.